

Uprawnienia do pełnienia funkcji kierownika budowy

W nawiązaniu do pisma p.o. Głównego Inspektora Nadzoru Budowlanego z dnia 28 marca 2021 r., stanowiącego odpowiedź na pismo Izby Architektów z dnia 4 marca 2021 r. znak 186/KRIA/2021/w w sprawie pojawiających się wątpliwości w zakresie uprawnień stanowiących podstawę do pełnienia funkcji kierownika budowy należy przybliżyć przepisy prawne w tym zakresie, ponieważ wskazana odpowiedź dotyczyła wyłącznie uprawnień w specjalności architektonicznej. Tymczasem osobami upoważnionymi do pełnienia funkcji kierownika budowy są również osoby legitymujące się innymi uprawnieniami, w tym szczególnie w specjalności konstrukcyjno-budowlanej.

Na wstępie należy przywołać przepis art. 42 ust. 4 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2020 r., poz. 1333 z późn. zm.) zgodnie z którym, przy prowadzeniu robót budowlanych, do kierowania którymi jest wymagane przygotowanie zawodowe w specjalności techniczno-budowlanej innej niż posiada kierownik budowy, inwestor jest obowiązany zapewnić ustanowienie kierownika robót w danej specjalności. Ustawodawca nie wskazuje na specjalność wiodącą w tym zakresie, co jest uzasadnione tym, iż będzie to uzależnione o przedmiotu inwestycji. Inaczej będzie przedstawiała się sytuacja w przypadku budowy obiektu kubaturowego, a inaczej w przypadku inwestycji drogowej, mostowej, czy elektroenergetycznej.

Zorganizowanie procesu budowy, a w szczególności zapewnienie objęcia kierownictwa budowy przez kierownika budowy, tj. osobę posiadającą uprawnienia budowlane w odpowiedniej specjalności i zakresie co do planowanej inwestycji należy do obowiązków inwestora, co potwierdza m.in. przepis art. 18 ust. 1 oraz art. 42 ust. 1 Prawa budowlanego.

Natomiast dokonany przez inwestora wybór kierownika budowy kontrolowany jest przez organ nadzoru budowlanego podczas przyjmowania oświadczenia o podjęciu przez tę osobę pełnienia ww. funkcji. Wówczas to organ nadzoru posiadając dokumenty dotyczące konkretnej inwestycji oraz uprawnienia budowlane osoby wykonującej samodzielnie funkcję kierownika budowy, ocenia poprawność wyboru dokonanego przez inwestora.

Przy inwestycjach branżowych nie ma wątpliwości, iż kierownikiem budowy powinna być osoba legitymująca się uprawnieniami w specjalności właściwej dla danej inwestycji, czyli osoba z uprawnieniami drogowymi w przypadku inwestycji drogowej, osoba z uprawnieniami mostowymi w przypadku, gdy przedmiotem inwestycji jest budowa mostu, itd. Wątpliwości dotyczą wyłącznie rozgraniczenia uprawnień architektonicznych i konstrukcyjno-budowlanych przy obiektach kubaturowych. Z uwagi na brak legalnej definicji pojęcia „architektura obiektu”, które nie zostało dotąd nigdzie zdefiniowane.

Analizując przedmiotowe zagadnienie należy jednak wziąć pod uwagę, iż budowa obiektu kubaturowego od chwili rozpoczęcia wymaga udziału profesjonalisty z uprawnieniami w specjalności konstrukcyjno-budowlanej. Powołanie na stanowisko kierownika budowy osoby z innymi uprawnieniami niż wskazane przesądzałoby o konieczności równoczesnego zatrudniania inżyniera konstruktora.

Przedstawione stanowisko można uzasadnić analizując obowiązki kierownika budowy, które zostały określone m.in. w art. 22 Prawa budowlanego.

Podstawowym obowiązkiem kierownika budowy jest kierowanie budową obiektu budowlanego w sposób zgodny z projektem i pozwoleniem na budowę oraz przepisami, w tym techniczno-budowlanymi.

Patrząc jedynie na te wybrane obowiązki kierownika budowy, z całą stanowczością należy stwierdzić, iż osoba posiadająca uprawnienia budowlane w innej specjalności niż

konstrukcyjno-budowlana nie jest upoważniona do dokonania oceny prawidłowości wykonania robót konstrukcyjnych zgodnie z projektem, czy też warunkami technicznymi. Osoba legitymująca się innymi uprawnieniami nie posiada bowiem odpowiedniego przygotowania w powyższym zakresie. Można przyjąć, iż w tym zakresie opierałaby się na opinii zatrudnionego jednocześnie kierownika robót konstrukcyjnych, ale wówczas funkcja kierownika budowy nie polegałaby na samodzielnej, fachowej ocenie zjawisk technicznych lub samodzielnym rozwiązywaniu zagadnień technicznych. Zatem, osoba ta nie pełniłaby samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie, o której mowa w art. 12 ust. 1 Prawa budowlanego.

W tym kontekście, nie można zgodzić się z pojawiającymi się poglądami, iż *„kierowanie budową polega bardziej na wykonywaniu czynności techniczno-organizacyjnych, niż na fachowej ocenie zjawisk technicznych w ramach określonej specjalności lub samodzielnym rozwiązaniu zagadnień architektonicznych i technicznych.”*

Przedstawiona interpretacja wypacza bowiem sens funkcji kierownika budowy, którą to funkcję mogłaby pełnić osoba nieposiadająca uprawnień budowlanych. Tymczasem z całą stanowczością należy podkreślić, że pełnienie funkcji kierownika budowy jest wykonywaniem samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie, do wykonywania której należy posiadać odpowiednie uprawnienia budowlane. Należy też zauważyć, że jest to najbardziej odpowiedzialna funkcja na budowie i nie można jej zdegradować wyłącznie do czynności techniczno-organizacyjnych. Kierownik budowy ponosi odpowiedzialność za realizację obiektu budowlanego w sposób zgodny z projektem lub pozwoleniem na budowę, przepisami, w tym techniczno-budowlanymi, oraz przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy.

Należy również pamiętać, co podkreślają sądy administracyjne, iż zakres wykonywanych samodzielnych funkcji musi być zgodny z zakresem posiadanych uprawnień budowlanych. Zatem udział przedstawicieli innych branż niż konstrukcyjna, w tym architektonicznej, wymagany jest ewentualnie dopiero na późniejszym etapie inwestycji kubaturowej.

Odmienna wykładnia od przedstawionej powyżej i ustanowienie przez inwestora jako kierownika budowy obiektu kubaturowego osoby legitymującej się uprawnieniami w specjalności architektonicznej, przeczyłaby także założeniu o racjonalności inwestora. Zauważyć bowiem należy, że budowa obiektu kubaturowego od chwili rozpoczęcia wymaga udziału inżyniera z uprawnieniami w specjalności konstrukcyjno-budowlanej. Ustanowienie na pozycji kierownika budowy architekta przesądzałoby o konieczności równoczesnego zatrudniania inżyniera konstruktora, ponieważ architekt jeżeli nie ma odpowiednich uprawnień w zakresie konstrukcji, nie może kierować robotami konstrukcyjnymi, od których rozpoczyna się cała inwestycja. Czyli od samego początku inwestycji, inwestor musiałby zatrudniać jednocześnie co najmniej dwie osoby – architekta i konstruktora.

Jednocześnie należy zauważyć, że konstruktorzy otrzymują obecnie uprawnienia zarówno do kierowania robotami budowlanymi w zakresie konstrukcji jak i architektury obiektu, co uprawnia ich do kierowania robotami budowlanymi znacznie szerszym zakresem robót.

Konkludując, o wyborze kierownika budowy, jak i kierownika robót decyduje każdorazowo inwestor, natomiast jego wybór kontrolowany jest w konkretnym przypadku przez organy nadzoru budowlanego, które przyjmują oświadczenie o podjęciu ww. obowiązków. W przypadku budowy obiektu kubaturowego racjonalnym jest ustanowienie jako kierownika budowy osoby z uprawnieniami w specjalności konstrukcyjno-budowlanej, od której rozpoczyna się cała inwestycja. Pozwoli to nie tylko na rzetelne wykonywanie tej funkcji, ale też obniży koszty inwestora, który w przypadku wyboru innego profesjonalisty musiałby zatrudniać jednocześnie większą liczbę fachowców.